# ЧОРНЕ ОЗЕРО КОХАННЯ

## Глава 1

### Зникнення

Розмова слідчого Сергія Петровича Зеленського з ученицею середньої школи номер 37 Тетяною Андрич тривала вже півгодини, але користі від їхнього спілкування, на погляд людини у формі, не було жодної. В повітрі міліційного кабінету, здавалося, висіли недовіра і настороженість, напівправда і недомовленість, відверта брехня і тяжкі зізнання; між папок ховалися слова, запитання й відповіді.

— І ти тоді з Володимиром Чайченком залишилася на Чорному озері сама, так? — знову почав міліціонер.

— Так, я про це вже казала, — Тетяна дивилася кудись крізь плече лейтенанта. — Всі пішли, а ми трохи затрималися, просто відстали.

— Тобто ти була останньою, хто бачив хлопця? — ще раз уточнив слідчий.

— Мабуть, останньою, — погодилася Таня.

— То "мабуть" чи "останньою"? — нетерпляче перепитав міліціонер.

— Останньою.

— І що трапилося? Куди він зник? Ти ж маєш знати! Гадаю, що ти просто щось приховуєш, — пильно вдивлявся у вічі дівчині лейтенант.

— Вова скоро з’явиться, — твердо заявила Таня, не змахуючи сліз, які стояли в її очах.

— І де він? І коли це — скоро? Його вже два дні ніде немає! — міліціонер ледь стримувався. — Ось заява його батьків про зникнення сина, зникнення під час вашого відпочинку! А ти мовчиш! То ти знаєш, де він? Ти зобов’язана розповісти все, що тобі відомо, чуєш — усе!

— Знаєте, я, мабуть, піду… — несподівано сказала Таня, підвелася й рушила до виходу з кабінету.

Дівчина взялася за ручку дверей, спробувала повернути її, смикнула, але відчинити двері їй не вдалося. Слідчий утомлено спостерігав за діями Тані.

— Двері можу відчинити або я, або хтось іззовні за моїм наказом, — пояснив він. — Так що сідай і розповідай усю правду. Почнемо спочатку: прізвище, ім’я, по батькові, рік народження…

— Я це все вже казала, казала, казала! — вибухнула плачем дівчина. — Я все-все вам сказала, сказала, я все сказала…

Тільки в цей момент молодий лейтенант збагнув, що в дівчинки просто шок, і тому вона поводиться не зовсім адекватно.

— Гаразд, — мовив міліціонер. — Іди додому. Поговоримо іншим разом. Відпочивай.

Таня пішла, а Сергій Петрович узявся перечитувати всі свідчення підлітків про зникнення їхнього однокласника Володимира Чайченка. Як не крути, а все зводилося до того, що Тетяна Андрич мала бути однією з останніх, або просто останньою, хто його бачив. Утім, вона й сама не заперечує цього. Але чому дівчина не хоче нічого розповісти до пуття? Зникла людина, а вона стверджує, що Вова скоро з’явиться… Якщо

припустити неймовірне, і він, скажімо, поїхав куди-небудь, утік з дому, то вона мусить хоч трохи заспокоїти батьків. Але якщо скоїлося непоправне, то… Про це краще не думати. Проте й така версія цілком має право на існування… Чи не сама Таня винуватиця біди? Незрозуміло. Жодних сварок на тій гулянці підлітків на березі озера не було, як стверджують опитані. Отже, доведеться ще раз викликати двох водолазів, аби ретельно перевірити дно озера. Все може бути, як казав учитель молодого слідчого, підполковник у відставці Микола Миколайович Шевель. Сергій Петрович завжди із вдячністю згадував свого наставника, досвідченого "сискаря", як колеги називали сивочолого Шевеля. Такі незрозумілі історії, скажімо, як із цим зниклим хлопцем Володею, підполковник колись легко розв’язував — як професор дитячі кросворди. Недарма Шевель у "полудень" своєї служби в міліції був "важняком" — тобто слідчим з особливо важливих справ, а потім навіть очолював спецпідрозділ з таких розслідувань. Але тепер пан Микола на пенсії, і Сергієві доводиться самому напружувати звилини, аби зрозуміти, де ж могла подітися людина серед білого дня, перебуваючи поруч із своїми друзями, однокласниками, зникнути перед самісіньким поверненням додому.

* * *

Таня не поспішаючи йшла додому. Думки її плуталися, перестрибували, мов дикі кози, одна через одну, з місця на місце, з однієї події, спогаду, до іншого карбу в пам’яті… Дівчина не могла зрозуміти, як усе сталося. Іноді їй здавалося, що ці події — гра її уяви, якесь марення, сон, що Вова нікуди не зникав, і що все довкола — недолугий жарт, який має ось-ось скінчитися. Але нічого не минало, не завершувалося, а навпаки, ще більше, як їй здавалось, загострювалося. Плакати ночами вона вже не могла. Була у стані якогось заціпеніння, з якого її не вивів навіть допит у міліції. Але хіба вона могла що-небудь до пуття розповісти? Тані вже ввижалося: вона нічого не бачила на злощасному Чорному озері. І це було правдою. Чи напівправдою? Таня й сама не могла дати відповідь. Проте дівчина твердо вирішила, що вона,

саме вона і ніхто інший, є головною, чи не єдиною причиною зникнення Володі. І цей страшний тягар був над нею вдень і вночі.

Як усе починалося? Так, слід з’ясувати, як усе починалося. Таня відчувала, що згадавши все, всю історію їхніх з Вовою стосунків, вона зможе дати відповідь на головне і другорядні питання. І про неї, і про нього, й про його зникнення. Зрештою, вона зможе хоч щось пояснити батькам — його татові й мамі, та і її батькам також. Бо всі вони дивилися на неї, розпитували, плакали, кричали і, що найгірше, — мовчали разом з нею.

Таня не могла збагнути: як так — щойно людина була, і ось її вже не стало. Ні, в таке вона не могла повірити! Володя скоро повернеться, повернеться. Серце казало дівчині заспокійливі слова, а розум нашіптував: "Звідти, де тепер Вова, ніхто ніколи не повертається!" Серце у Тані від такої думки калатало, мов навіжене, і вона йшла, не помічаючи людей, далі розкручуючи стрічку спогадів, мов затерту стару чорно-білу плівку з татового фотоархіву. Тільки чому на цій плівці не фантастичний бойовик, а вона, її друзі, школа, місто і розмови про те, що так турбує останнім часом усю їхню "команду"?

## Глава 2

## Новачок

Уроки закінчилися. Всі учні висипали зі школи у двір. Хто почав одразу ж грати в футбол, хто подався додому, а декілька приятелів-підлітків, які складали "команду", як вони себе називали, поговоривши біля школи, посунули до найближчого кіоску. Хлопці й дівчата накупили чіпсів, вищий за інших Андрій спромігся придбати пиво, а Леся промуркотіла, що "сигарети в неї завжди з собою". Компанія попрямувала до найближчого скверу, в той його куток, куди рідко заходили пенсіонери й мами з маленькими дітьми. Дві лавки, одна

навпроти одної, немов чекали на галасливий гурт. Покидавши портфелі, почали діставати чіпси, а Андрій відкоркував пиво.

Тарас приклався до пива також, а природжений артист Петрик почав зображати якогось американського комедійного актора, повторюючи, мов папуга, слова: "А… ч-чоловік-молекула! А… ч-чоловік-молекула!" Компанія, дивлячись на його гримаси, реготала як навіжена, а Оля сміючись, уважно, вивчаюче позирала на Тараса. Вася жував чіпси і думав про щось, не звертаючи особливої уваги на інших. Таня з Юлею перешіптувалися, дивлячись на Вітю…

Той, зауваживши погляди дівчат, вийняв з портфеля м’ячика і почав показувати дива гри сокс. Він так майстерно і тривалий час підкидав ногою м’ячика, що всі здивовано принишкли.

Але в цей час Петрик, знаний витівник і бешкетник, знайшов кілька пакетиків з-під соку. Вочевидь, якась неохайна істота, замість кинути їх до урни зі сміттям, просто залишила валятися під лавкою. Судячи з широкої усмішки Петрика і його сяючих очей, він відразу збагнув, як черговий раз розважити всіх. Виклавши рядочком пакети, він почав швидко, по черзі, стрибати на них. Ті вибухали з характерним звуком хлопавки, лякаючи бабусь, що проходили неподалік, а водночас викликаючи шалений регіт хлопців і манірне несприйняття таких розваг у дівчат. Леся навіть демонстративно звела очі догори, голосно прошепотіла "О, Матка Боска!" і похитала головою. А невисокій Софійці витівки Петра завжди подобалися. От і зараз вона сміялася чи не голосніше від хлопців, а потім поцілувала Петрика в щоку, від чого той почав стрибати довкола лавочок просто як цапок, і цим ще дужче смішив приятелів.

Пустощі друзів пригамував прихід Марти з паралельного класу. Розбитна дівчина про щось пошепки погомоніла з подружками, а потім, усім виглядом показуючи, що вона в курсі найпотаємніших шкільних справ, нетерпляче почала переповідати останні новини.

— Слухайте історію. Галю з нашого класу знаєте? Так от. До нас у клас прийшов новенький хлопець, Вова. Кілька разів він проводжав Галю додому. А недавно двоє дівчат з нашого класу запитали, як Вова ставиться до Галі. Йому нічого не лишалося, як сказати правду: що ставиться він до неї нормально, симпатизує їй, але ніякої "любові" між ними немає…

— Звідки ти це все знаєш? — здивувалася Таня.

— Ну от знаю, і все! — відмахнулася Марта.

— Розповідай далі! — в один голос попросили дівчата, а хлопці не знали, як реагувати на таку розповідь. До чого хилить Марта?

— А за кілька днів Галя й каже йому: "Треба поговорити", — продовжила Марта. — І — тільки уявіть! — уже о пів на восьму ранку вони зустрічаються біля школи. Галя розповідає Вові про плітки щодо них, які ходять по школі, й заявляє, що таких розкладів вона не любить. Вона пропонує не зустрічатися — через ці плітки, але до того ж запитує, мов ті подружки, як хлопець ставиться до неї. Він знову відповідає, що добре ставиться… Але в той же день Вова підійшов до неї і сказав, що немає сенсу не зустрічатися. Давай, мовляв, спілкуватись, як і раніше. Галя погодилася, а через два дні підійшла і сказала: "Вибач мене за все". Увечері зателефонувала й знову почала вибачатися, казала, що неправильно оцінила ситуацію.

— Ну, ти вже загнула! — недовірливо глянула на Марту Софійка. — Звідки ж ти про телефонні дзвінки знаєш? Галя сама сказала?

— Ну, сказала — не сказала… — невдоволено пробурмотіла Марта. — Яка різниця? Це ж історія!

— Ну, а далі? — чомусь пошепки запитала Таня.

— Далі нічого особливого не було — кілька днів "морозилися" одне від одного. І тут хлопець вирішив зробити крок — призначив зустріч уранці під приводом, що треба дещо обговорити. Насправді, як виявилося, у хлопця був план — поцілувати її! А далі діяти за ситуацією.

— Класно! — тихо сказала Софійка.

— Він думав, що Галя просто соромиться і боїться зробити рішучий крок, — вела Марта. — Але, зрештою, простоявши двадцять хвилин на морозі, він просто чмокнув її в щічку. Галя запевнила, що все добре, і Вова пообіцяв, що зателефонує їй наступного дня, в неділю. Він і справді передзвонив, але Галя повідомила, що захворіла. Слухайте далі! Потім, на тижні, сказала, що не може зустрітися. А потому вже настали канікули, вони не бачилися, бо вона видалила зі свого телефону номер мобільника Вови!

— Оп-па! — вигукнув Андрій.

— Так! — кивнула Марта. — А канікули минають швидко. Нарешті вони зустрічаються в школі — і тут Галя цілує хлопця в щічку, сказавши, що тепер вони поквиталися! І наступного дня вона вже знову "морозиться". Ще через день — ну просто лютий "мороз" з її боку. Потім Галя несподівано надсилає Вові есемеску: типу, не парся, забудь мене, бо мені все паралельно. Хлопець нічого не розуміє. А під час випадкової зустрічі вона запропонувала, щоб вони просто залишилися друзями. Ну, Вова відповідає, що мовляв, давай, а час усе покаже. А Галя каже, що часові нема чого показувати й жодної перспективи зустрічатися в них немає. Вова запитує: в чому причина? Галя відповідає: "Ти багато тріпався". Але хлопець нічого не розуміє: адже йому просто не було кому розповідати про них, він же новачок! Та й хіба він несповна розуму, аби таке розповідати?

— Ну, і… — затамувала подих Леся.

— Потому новий поворот: Галя дзвонить Вові додому й каже, що він ні в чому не винний, просто вона не може визначитися. Кілька днів хлопець гадав: до чого все це було сказано. Чи вона не в собі, чи він якось дезінформований. Нарешті йому набридло гадати і він підійшов до Галі з проханням усе пояснити. А та у відповідь: "Я просто стерва".

— Може, вона правду каже? — зареготав Петрик.

— Припини! — розсердилася Оля. — Бачиш, дівчина геть заплуталася!

— Але згодом з’ясувалося дещо інше, — хитро примружилася Марта. — Хлопцеві в цьому зізналася одна дівчина з класу, яка все знала про нього і про Галю. Виявляється, саме в той день, коли від Галі надійшла есемеска про "паралельність", їй телефонувала однокласниця (не скажу, хто!) і сказала, щоб Галя не зв’язувалася з Вовою. Той, мовляв, "не встиг з’явитися, а вже перебрав усіх дівчат в класі, а тебе (тобто Галю) залишав як запасний варіант".

— Ось чому вона поводила себе так дивно! — вигукнула приголомшена Софійка.

— А я думаю, — авторитетно заявив Вітя, — що Галя сама не знала, чого хоче. Чи просто гралася з хлопцем… Виходить, вона то "морозилася", то просила його подзвонити їй і тут же вибачалася за свої "косяки"…

— Точно, — погодився Тарас. — Це або гра, типу, нехай хлопчик помучиться; або ж вона сама кидається туди-сюди, не знаючи, зустрічатися з ним, чи ні…

— Йому слід було врубати ігнор стосовно неї і спостерігати за реакцією: якщо жодної, значить забий на неї! — спохмурнів Петрик. —

На світі повно дівчат, які нормально себе поводять, поважають хлопців, намагаються їх зрозуміти.

— Ой-ой, які ми круті! — образилася за всіх дівчат Оля. — Просто Брюс Віліс!

— А взагалі, з дівчатами слід спілкуватися напряму, без їхніх подружок, — міркуючи про щось, заявив Тарас. — А то так і будуть виходити "зіпсовані телефони".

— От уявіть, — раптом гаряче заговорив Петрик. — Двадцятого числа дзвоню дівчині на міський телефон: привіт, ходімо, погуляємо! Вона: не можу. Я: чому? Вона: не хочу вже йти, дванадцята година дня. Я: а увечері? Вона: увечері я зайнята… Я: чим? Вона: секрет фірми. Я: як фірма називається? Вона: бабка-кульбабка. Я: ну, а коли ти зможеш? Вона: не знаю. Я: в п’ятницю? Вона: не знаю. Я: ну, вже тебе умовляти не буду! Вона: ну й не умовляй, хто тебе примушує? Я: ну в п’ятницю давай! Вона: але тільки до четвертої! Я: о-кей, я передзвоню в четвер увечері й уточню. Вона: ну, спробуй.

— А хто вона така? — пильно подивилася на Петра Софійка.

— Ну… — затнувся Петрик. — Ви її не знаєте… І уявіть — все говорить мені абсолютно паралельним тоном! І в той же день надходить від неї есемеска: "Можеш на п’ятницю і не розраховувати. Я з тобою гуляти не піду!" Я дзвоню їй на мобільний — не відповідає. Надсилаю есемеску: "Взагалі не підеш чи тільки зі мною?" Без відповіді… Ну що це за людина?!

— Помилка, яку роблять хлопці, коли видзвонюють дівчину: починають настирливо її вмовляти і вперто перебирати інші дні, якщо вона відмовляється зустрічатися, посилаючись на зайнятість, — поважно говорив Андрій, неначе знав щось таке, чого не знали інші. — А тут треба чимось зацікавити дівчину, аби витягти її на зустріч. Слід

придумати що-небудь таке, яке б її заінтригувало, щоб вона прийшла не тільки заради тебе, а й заради того, що ти їй наплів!

— Коли хлопець просто не цікавить дівчину, хіба вона прийде? — знизала плечима Леся і припалила сигарету.

— І показувати себе чоловіком треба, — твердо додав Тарас. — Не розкривати своєї беззахисності, умовляючи дівчину зустрітися — вона це відчуває. Може, їй навіть приємно, що ти не можеш нею "заволодіти", так би мовити!

— Багато ти знаєш! — пхикнула Софійка.

— Узагалі, з дівчиною зі свого класу зустрічатися не можна! — додав Андрій. — Така моя думка. Зі школи — ще так-сяк… А з класу — ніколи!

— Не можна так казати: "Ніколи!" — заперечила Марта. — А якщо подобається дівчина саме зі свого класу? Що тоді? Не зустрічатися?

— Так, тут однакових рецептів не існує, — зітхнула Леся.

Таня уважно слухала розмову друзів, але не зронила жодного слова. Вони ж були настільки захоплені історією Марти про новачка Вову, що не звернули уваги на мовчанку Тані. А та поглядала на Вову — красивого хлопця з паралельного класу — відтоді, як він з’явився в їхній школі. Не знати чому Таня вирізнила Володю з-поміж усіх ровесників і старших хлопців. Він здавався їй таким стриманим, серйозним, навіть таємничим… А історія з Галею, про яку з таким захватом розповідала пліткарка Марта, ще більше підігріла зацікавленість Тані. Отже, Вова вже навіть цілувався з дівчатами! Це дражнило, хвилювало, манило Таню до нього і водночас чимось відштовхувало. В якийсь момент вона навіть здивувалася: чому цей хлопець викликав у неї стільки почуттів, емоцій? Дівчина намагалася розібратися в них, але поки що не могла…

## Глава 3

### Версії подій

Прочісування міліцією лісу і обстеження дна озера не дало жодних результатів. Ні живого, ні мертвого Володю Чайченка не знайшли. Фотографії хлопця на листівках із закликом "Знайти людину!" вже висіли скрізь, де й мали висіти; телефони міліції і батьків, здається, вже знало все місто. Телебачення встигло випустити в ефір глибокодумний сюжет про таємничий світ підліткових стосунків і безпорадність міліції, а кілька газет відгукнулися на страшну подію статтями, в яких одні політичні сили звинувачували інших у безладі й загрозах для міста і людей, що існують саме через ті, супротивні партії та блоки.

Батьки Володі невдовзі майже припинили раз у раз телефонувати Сергію Петровичу із запитаннями про сина… Молодий слідчий несподівано відзначив страшне почуття провини: неначе це він, такий собі пан Зеленський, був причиною зникнення чи навіть загибелі учня школи номер 37. Сергій гнав від себе недоречні думки, але йшлося про юнака, про згорьованих батьків…

Але розслідування мало продовжуватися. Відтак тривали допити і бесіди зі свідками — хлопцями й дівчатами, які одного нещасливого дня поїхали відпочивати на Чорне озеро.

Перед Сергієм Петровичем у кабінеті сидів Тарас — високий чорнявий хлопець, як казали, близький друг зниклого Володі.

— Хто подав ідею піти на озеро? — цікавився слідчий.

— Уже й не пам’ятаю… — силкувався згадати Тарас. — Усі запропонували одночасно. Ми на озері вже бували… Разів зо два. Там класно.

— Що ви пили того разу? — пильно вдивлявся у вічі хлопця Сергій.

— Нічого міцнішого за пиво! — зашарівся Тарас.

— А чому червонієш? — зітхнув міліціонер.

— Я не червонію… — мляво заперечив підліток. — Щоправда, дівчата випили одну пляшку шампанського, рожевого. Вони таке люблять. Одну на всіх! А хлопці — тільки по пляшечці пива…

— Хотів би я бачити ту паскуду, яка продавала вам алкоголь, — спохмурнів слідчий.

Тарас замість щось сказати просто схилив голову.

— Отже, — вів далі Зеленський. — Ви їли шашлики, пили пиво…

— Ми не шашлики їли, а підсмажили на невеликому вогні сосиски, — уточнив Тарас. — Знаєте, "мисливські" називаються. А потім ще провели через вогонь такі, звичайні. Теж вийшло нічо…

— Потім хтось почав сваритися, — чи то ствердив, чи запитав слідчий. — Бійки не було?

— Та ні! Ні! — енергійно заперечив підліток. — Чого нам сваритися? Хороша компанія, ми всі дружимо…

— А що робив Вова?

— Ну, що… — знизав плечима Тарас. — Як усі: розповідав різні історії. Ми обговорювали музику, ігри на компі, кінофільми…

— Нічого дивного в його поведінці тоді не було? — Зеленський намагався знайти хоч якусь зачіпку.

— Я б не сказав, — зітхнув Тарас. — Хіба він став мовчазний наприкінці відпочинку…

— А чому? Щось відбулося між ним… і ким? — слідчий щось записував на аркуші паперу.

— Та наче нічого не відбулося, — щиро здивувався Тарас. — Він, узагалі, майже весь час був поруч із Танею… Але в них усе нормально… Тихо-мирно.

— Вони цілувалися? — несподівано запитав Сергій.

— Ні! — усміхнувся Тарас. — Такого не було. Ні він, ні хто інший не займалися… е-е-е… цим.

— Гаразд, — Зеленський перестав занотовувати слова Тараса. — То як же Вова зник?

— Не знаю, — спохмурнів хлопець. — Ми зібралися додому, спалили сміття на вогнищі. І пішли — один за одним. Таня з Вовою йшли останніми. Андрій ще озирнувся, сказав: "О, яка риба плеснула!" А потім запитав: "А де ж Вова?" Всі почали оглядатися на Таню — вона ж ішла з ним. І Таня теж озирнулася, отже, він ішов не з нею, а за нею. Але Вова зник.

— Що було далі?

— Ну, що… — настрій у Тараса від такої розмови геть зіпсувався. — Почали його кликати, шукати. Він щойно ж був з нами! Але він зник. Почало сутеніти, ми вирішили йти додому і розповісти про все батькам.

А Таня ще сказала, що Вова скоро з’явиться. Ми подумали: може, він їй щось говорив?

— І ви покинули його й пішли додому?

— Ми не кидали його! — в розпачі мало не вигукнув Тарас. — Було темно шукати! Ми вирішили когось покликати, комусь розповісти, що Вова зник…

— Отже, крім нього, всі йшли з озера разом? — уточнив слідчий.

— Так, — кивнув Тарас. — Тільки один раз Марта відходила, ще коли ми збиралися йти… Ну, їй треба було, ви розумієте?

— Розумію, — зосереджено мовив Зеленський.

Зрозуміти ті події насправді було важко. Просто якийсь дурний фокус зі зникненням людини.

* * *

Сергій Зеленський вирішив ще раз оглянути місце події і поїхав на озеро. За околицею міста ґрунтова дорога, що вела до якогось села, галузилася численними стежками. Одна зі стежин звивалася через широкий, місцями заболочений луг і врешті досягала досить великого озера. Мінливе — то сіре, то блакитне — воно було півколом "оправлене" темно-зеленою смугою мішаного лісу, висадженого ще в ті часи, коли зникла імперія то вирубувала, то насаджувала ліси.

Щоби пройти власне до озера, мандрівник — чи, як ось зараз, слідчий — мав не тільки перетнути луг, прямуючи примхливо покрученою стежиною, але й піднятися на високу піщану кучугуру. Звідки вона взялася тут, на березі озера, не знати. Чи то примха природи, чи її насипали колись невідомі забудовники, які не довели свою

справу до кінця… Майже весь піщаний пагорб, крім хіба маківки, вже поріс лозою, якимись кущиками, які кидають під ноги пляжникам колюче насіння, а біля води — тростиною, комишем і осокою, тобто рослинами, які й мають рости в таких місцях.

Іншого шляху, ніж через кучугуру, ні до води, ні від озера назад, на стежку, не було. Обабіч піщаної гори, потроху зливаючись із озером, дивним чином примостилися два болітця, в яких натхненно кумкали, скрекотали й крякали жаби.

Зеленський пройшов до води. Озеро було тепле, і слідчому страшенно закортіло скупатися, проплисти кролем метрів тридцять туди й назад. Сергій навіть пожалкував, що не передбачив такої спокуси й не взяв із собою плавки. Але, трохи поміркувавши, вирішив, що на роботі (а зараз він таки був на роботі, хоч і не в кабінеті) приймати водні процедури якось не випадає.

Неодмінні пластикові пляшки й чорні сліди багать безпомилково вказували на постійну присутність у цьому затишному місці представників біологічного виду "людина розумна". Сергій Петрович намагався уявити, як підлітки сиділи тут, голосно розмовляли, сміялися, купалися і засмагали… А потім… Потім сонце стало потроху котитися до обрію, й гурт тінейджерів почав збиратися додому. Лише один із них — Володя — пішов… А куди він міг піти? Ліворуч — болото, праворуч — болото. Слідів, які б вели до багна, не знайшли. З друзями він не йшов. Тіла в озері водолази не відшукали. Куди ж він зник? Інопланетяни його забрали? Чи водолази все ж щось пропустили? Не хочеться про таке думати, але за спекотної погоди мрець мав би сплисти на поверхню… Проте цього, зрозуміло, не сталося. Тобто юнак одягнувся, обтрусив штани від піску і… зник. Нісенітниця. Заховався? В комишах, на три дні? Аби годувати комарів? І не відгукнувся, коли товариші його шукали? Не клеїться все, не сходиться. Слідчий відчував, що йому бракує розуміння чогось, однієї ланки, яка б замкнула ланцюг подій в єдине ціле і вказала: Вова перебуває… Де?

Зеленський не поспішаючи пішов геть від озера. Аж коли він перейшов кучугуру, то мимоволі озирнувся. І здивувався. Як Тарас та інші могли бачити Вову й Таню, якби ті справді відстали від них? Кучугура затуляла весь озерний краєвид. Той, хто перейшов через піщаний пагорб на стежку, аж ніяк не зміг би побачити кого-небудь на березі озера. Бозна що! Слід продовжити опитувати, розмовляти з підлітками, допитувати їх, свідків, і вивідувати, що ж відбулося того літнього вечора в тихій місцині після звичайного пікніку.

* * *

Зеленський останнім часом відчував справжнє дежавю: той же кабінет, та ж тема: розмови про Володю Чайченка. Хіба оповідачі версій змінювалися. Так само змінювалися і їхні погляди на події того вечора — виринали нові деталі, заперечувалася начебто встановлена послідовність подій. У молодого міліціонера виникала навіть дика підозра, що всі підлітки домовилися говорити різне і по-різному, аби остаточно завести розслідування в глухий кут. Сергій гнав від себе такі думки, розуміючи, що все це — просто від перевтоми, нервів, перезбудження… Все нашаровувалося, спліталося й у висліді мало липкий, нездоровий, неглибокий і неспокійний сон слідчого. Ще дві справи, які він вів паралельно зі справою про зникнення підлітка, нічого доброго не додавали, й Зеленський упіймав себе на думці про відпустку — риболовлю десь у забутому Богом селі.

А поки що він сидів у своєму незатишному кабінеті й слухав плутану розповідь Софії Музиченко, яка час від часу поглядала на слідчого круглими переляканими очима.

— Як Володя поводив себе в той день? — допитувався слідчий у дівчини. — Чи не помітила ти чогось незвичного в ньому, в його розмовах, діях?

— Він був майже такий, як завжди… — повільно відповідала Софія. — Нічого особливого…

— А чому ти сказала "майже"? — насторожився Зеленський. — Отже, щось у ньому було не так? Чи не зовсім "так"?

— Ну… — завагалася Софійка. — Відчувалося, що він і Таня посварилися.

— Вони справді посварилися? — щось занотовував Сергій Петрович. — Коли?

— За день чи за два перед походом на озеро щось у них сталося, — говорила дівчина. — Але ні він, ні вона не хотіли нікому зізнаватися, що посварилися. Адже це був ще один привід для пліток, а плітки їм набридли.

— Чому ж вони пішли разом на озеро?

— Просто Вова домовився з Андрієм, Тарасом, а Таня — з нами…

— А Галя як себе поводила? — несподівано запитав Зеленський. — Вона ж була з вами?

— Була, — чомусь злякалася Софія. — А що?

— Я просто запитую — про всіх…

— Галя страшенно ревнувала Вову до Тані, — вирвалося у дівчини. — Тільки ви мене не видавайте!

— Я нікого не видаю, — спокійно відказав слідчий. — Усе сказане залишається в цих стінах. А найбільш важливе — в протоколах… Галя часом не погрожувала Тані чи Вові?

— При мені — ні, — запевнила Софійка. — Але вона ходила до якоїсь ворожки, аби та "привернула" Вову до неї! Сама розповідала! І хотіла зурочити Таню! Я точно знаю!

— Цікаво! — усміхнувся Сергій.

— А ви не смійтеся! — образилася Софія. — Вони тому й посварилися — через чари ворожки. А Таня взагалі якась дивна стала!

— Дивна — в чому?

— То притягала до себе Вову, то відштовхувала, а він страждав…

— Ну, так уже й страждав! — не повірив слідчий.

— Не те щоби страждав, — неохоче погодилася Софія, — але йому було неприємно.

— А Галі було приємно дивитися на все це? — уточнив Сергій Петрович.

— Гадаю, що так, — знітилася Софія.

— Ти не любиш Галю? — примружився міліціонер.

— А чого мені її любити?! — несподівано гаряче мовила дівчина. — Вона така… задавака!

— Хто останній бачив Вову на озері?

— Ну, здається, він із Танею йшов позаду, коли ми верталися… — згадувала Софійка. — Хоча ні! Всі йшли гуртом, за нами — Вова, а Таня так, знаєте, знехотя, поволі, тільки збирала речі. Наче не хотіла залишати озеро…

— І що?

— А Вова, як я бачила, озирнувся й повернувся до неї, — вела дівчина. — Я подумала — хоче допомогти Тані. Але за якусь мить уже Таня йшла, а Вова десь там залишався.

— Тобто, ти його не бачила?

— А там така кучугура, — знизала плечима Таня, — що берега озера не видно. Вови не було, й тоді ми кинулися його шукати…

— Одразу ж?

— Ні, ми кликали його кілька разів, потім повернулися… — тяжко зітхнула Софійка. — Але він зник.

На очах у дівчини з’явилися сльози. Сергій Петрович простягнув їй паперову хусточку. Слідчий розумів, що подальша розмова в такому, як він його називав, "сльозоточивому" стані може завести їх на манівці. Далі слід було поговорити з Андрієм… А потому, вже виходячи з почутого від хлопця, знову з Тетяною Андрич. До того ж, у Сергія зринула одна ідея, яку необхідно було перевірити…

## Глава 4

### Чи існує кохання?

Із кожною годиною відсутності Вови Таня все більше сумнівалася: які саме останні слова вона почула від нього? Що він сказав їй, кинув злостиво й різко в спину, коли вона обернулася, аби швидко піти від нього і наздогнати друзів? "Побачимося" чи "не побачимося" — що саме? Думки плуталися… В одну мить вона неначе чула його голос, який промовляв: "Не скоро побачимося!"; та за хвилину Вова, незримо присутній біля неї, говорив примирливо: "Скоро побачимося". Дівчину кидало то в жар, то в холод. Вона твердо знала, що причиною зникнення хлопця була саме вона. Але як тоді слід було поводитися? Дозволити йому все? Таня не могла цього зробити, просто не могла! Вона згадала свій вірш (а Таня писала вірші, хоча нікому й не показувала їх), який вона необачно, як видавалося після всього, що відбулося, прочитала, а потім подарувала Вові… Таня писала його так, як ніколи жодного вірша. Вона вклала всю душу в нього. Тепер розуміла: та поезія була просто відгуком її серця, коли вона думала про красуню Галю і можливий поцілунок Вови… Поцілунок Галі якогось дня чи вечора… Тетяна не могла зрозуміти, чому б цей звичайний епізод із звичайного шкільного життя так турбує її. Але вона знову згадувала свої переднічні рядки:

Ти всі хвилини і години вбив,

На жарт, на сміх усе перетворив —

Всі почуття, і мрії, і вагання…

Моє життя тепер — переживання!

Не убивай мене, не треба помсти!

Залиш мене, прошу, в спокої!

Don't hurt! Не треба болю!

Я не хотіла цього! Ну, прости!

Мене з думок своїх ти відпусти!

Тепер Таня думала: а як Вова сприйняв її "переляк", виказаний у віршах? Може, він і справді подумав, що її треба "відпустити"?! Але ж насправді вона хотіла зовсім іншого! Боже, треба ж бути такою дурепою, аби це написати, а потім ще й прочитати хлопцеві, якого вона… вона… Любить?! Кохає?! Ні, вона просто хоче весь час бути з ним поруч! Але тепер він зник! Зник! І вона не знає — де він, як він… Це вона, вона у всьому винна! Так… спокійно… Слід зосередитися й діяти. Вона піде перш за все до його батьків і розповість… Але що? Про те, яка вона недалека, дурненька? Як занапастила їхнього сина? Ні… Може, спершу піти до слідчого? Як його звати… Боже, вона вже імена забуває… Зеленський… Зеленський Сергій Петрович. Добре. Вона розповість про сварку з хлопцем (саме про це Таня й не хотіла говорити міліціонеру), про образу на Вову, який так і не став її хлопцем… Дівчата і з її класу, і з паралельного хизуються, що чи не в кожної вже є свій хлопець. А в неї? Чи був він насправді її хлопцем? Чи не був?

Тут Таня несподівано зрозуміла: це Галя відвадила від неї Вову. Так! Галя, як переказували їй подруги, ходила до ворожки і просила ту… Про що? Може, про те, щоб Вова зник?! Не лише з її життя. А й узагалі?! Стоп. Галя щось знає, точно. І треба все з’ясувати! Слід принаймні поговорити з нею…

Але в школі Галі не було. Казали, що захворіла. Таня розгубилася: вона твердо налаштувалася на розмову, а тут вийшов такий облом… Після уроків дівчина, не знаючи як діяти і куди подітися, пішла з подругами до знайомого скверу — поговорити, розвіятися. А тим у свою чергу було страшенно цікаво знати, як Таня ходила до слідчого, що говорила, і взагалі — як розвивається така надзвичайна подія.

Таня не хотіла бути в центрі уваги, навпаки: вона воліла слухати будь-які теревені подруг і знайомих, аби лиш відволіктися від своїх думок.

Коротка розповідь про візит до Зеленського швидко закінчилася. Про Вову детально говорити ніхто не наважувався… І розмова сама собою з'їхала на звичні теми, які турбували багатьох школярок.

Леся не втрималася і сказала, що Марта написала чудову й проникливу поему про це, в якій усе відбувається, точнісінько, мов у житті. Дівчата почали вмовляти Галю прочитати. Вона трохи покомизилася, чомусь поозиралася, немов боялася, що хтось може підслухати її твір, а потім виразно, артистично прочитала зі спеціального, розмальованого трояндами зошита:

От вам історія правдива,

Таке буває у житті.

Вона жорстокість нагадає

Й недобрі істини свої.

Вона стрічалась з ним півроку,

І все було у них гаразд,

Погода теж була чудова,

Довкола все цвіло й росло.

Вона його любила дуже,

Він про любов теж говорив.

…Марта запнулася, обвела поглядом друзів і продовжила декламувати свою "поему". Мовилося в ній про те, що невідома Вона дуже необережно пристала на пропозицію Його разом піти на святкування дня народження. Все у них ішло добре аж до того моменту, коли Він хильнув зайвого. Як стало зрозуміло з подальшої оповіді, Він остаточно втратив самоконтроль і почуття сорому, незважаючи на протести дівчини. Сама ніч описувалася в поемі туманно, але основні моменти були зрозумілі кожному. Закінчення "творіння" було, як і очікувалося, трагічним. Зрозумівши, що всі вибачення хлопця ґрунтуються на небажанні відповідати перед законом, Вона вирішує покінчити з життям.

Марту слухали мовчки, не перебиваючи, уважно, немов найулюбленішого вчителя. Вона, в свою чергу, відчувши увагу і зацікавленість друзів, особливо чуттєво почала декламувати "прощальний лист" бідної дівчини:

"Це я! Привіт тобі, мій милий!

Прийди сказати "прощавай"

До мого гроба і цілунок

Мені останній передай!

Тебе кохала я так сильно!

Була щасливою з тобою.

Мене немає, я на небі.

А ти прощай і будь щасливий,

Тобі бажаю я добра.

І сам кохай, і будь коханим,

Про мене лиш не забувай.

З новою ти щасливим будеш,

Її кохатимеш сильніше…

Навік прощай! Люблю тебе!"

Він двічі прочитав записку,

І сльози ринули з очей.

Могилі, як і їй недавно,

Прошепотів: "Люблю тебе!"

Хтось із дівчат навіть схлипнув, стримуючи сльози. А язиката Юлька, навпаки, криво посміхнулася і з сарказмом запитала:

— І що це за жах? Суцільна графоманія! Ти сама таке написала чи здерла звідкілясь?

— Здерла?! — обурено почала було Марта, але її перебила Софійка, очі в якої вже були, як кажуть, на мокрому місці:

— Яка графоманія? Чистісінька правда! Саме так все й буває!

— Як у кіно! Про Модільяні! — запевнила тиха і зазвичай мовчазна Карина. — Я бачила фільм, але в ньому той чоловік-художник хороший, от тільки пив багато…

— Між іншим, — говорила ображена Марта, — я чула від сестри цю історію! Може, я й не поет, але я написала це за одну ніч!

— Одні Шекспіри кругом, — не здавалася Юля. — Ну, Марто, ти ж нормальна, класна подруга… Навіщо ж писати отаку пургу? На голову не налазить.

— Ну що значить "пурга"? — заступалася Софія. — До речі, у Шекспіра теж рим у поемах немає… Але ж яка точна та історія!

— У кого, у Шекспіра? — іронізувала Юля.

— У Марти! — сердилася Софійка. — Люди від кохання гинуть іноді! От!

— Я вважаю, що не вірити в любов — надто песимістично, — замислено мовила Карина. — Не віриш — не відчуєш.

— А я вірю у кохання в реалі, — зазначила висока і негарна Марина.

— Якщо кохаєш — то віриш! — вигукнула Леся.

— Золоті слова! — зраділа Марта. — Я і не думала, що ти можеш з таким почуттям говорити!

— А я гадаю, що ті люди, у яких не було кохання, в нього і не вірять… — меланхолійно мовила Карина.

— От з’явиться, і тоді повірять… — якось зловтішно додала Марта.

— А я не вірю в кохання. Може, мені ще зарано не вірити, але… Дивно якось дивитися на дівчат, які ночами плачуть через когось, — зізналася Юля. — А я — не плачу. Хоча іноді так хочеться закохатися…

— Просто ще твій час не настав! — гаряче мовила Софійка. — Повір, кохання існує!

— Ви не подумайте, що я хвалюся, — почала оповідати Марта, — але я одного разу йшла по дорозі з магазину, а навпроти — будинок мого хлопця.

— Віктора? — запитала Софійка.

— Та ні… Вітя уже у відставці… — відмахнулася Марта. Потім поясню. Але слухайте! І я побачила біля його під'їзду якусь фею в міні-спідниці, на шпильках. І вона тримала мого хлопця за талію! Не він її, а вона — його. В мене несподівано реакція спрацювала, і я дала йому кулаком в обличчя! Не ляпаса, а кулаком! А потім проминуло три дні, я знову йду з магазину. З балкона квартири виглядає його друг Макс і кричить: "Різко піднімайся! Бігом!" Я піднялася в квартиру, а там на підлозі сидить він зі склом у руках, а вони всі в крові! Жах! Хоч і не знаю, чи вони все так задумали, ну, спеціально для мене… Але його стало жаль, і я йому пробачила.

— Ненавиджу, коли хтось давить на жалість! — заявила Юля.

— Але мене дивує саме запитання: "чи віриш ти в кохання?", — міркувала Леся. — Що значить — вірити? Воно або є, або його немає.

— Я, попри все, — вірю… — замріяно сказала Софійка. — Я любила лише один раз, давно, але це було по-справжньому.

— Класно тобі… — відгукнулася Леся.

— А нині у мене з цим повний гаплик, — зітхнула Марта. — Всіх посилаю подалі, а вони вени ріжуть, тварюки. У мене школа, мені про навчання треба думати, а не про їхні вени. Як вони цього не розуміють?!

— Любов у всіх різна… — зазначила Карина. — А от коли вона без взаємності — то вже триндець, наче "повільна отрута".

— Мені один хлопець на дискотеці сказав: "Різати вени через дівчину? Так вчиняють лише невдахи!" — додала Марта. — Може, мені потрібен такий, як він?

— От і мене люблять самі невдахи… — чомусь похнюпилася Софійка.

— Я вірю в кохання з першого погляду, — трималася свого Карина. — Проте і воно має засновуватися на довірі й розумінні.

— А я вже два роки як зустрічаюсь з хлопцями, — раптом сказала Марта. — І вже все набридло. Нічого цікавого в тому немає. Бути самій набагато краще — свободи більше.

— Це в тебе просто любов така — "швидкорозчинна", — в’їдливо зауважила Юля.

— Знаєш, деякий час я ні до кого жодних почуттів не мала, а так кортіло закохатися! — гаряче говорила Карина. — Потім просто забила на все… Але минув якийсь тиждень, познайомилася з одним хлопцем. Він мені одразу ж сподобався, і я закохалася. І спочатку страждала, переживала — як він до мене ставиться, чому ми нечасто зустрічаємося, як мені бути, а раптом я йому зовсім не подобаюся… Не всім такі переживання потрібні. Без них менше проблем, повір. І настрій не буде змінюватися щомиті. Й усякі депресії, сльози під музику зникнуть…

— Гадаю, не варто самій шукати кохання. Наприклад, улітку минулого року я дуже хотіла, щоб у мене був хлопець, — почала

відверто розповідати Леся. — А багато різних хлопців хотіли зі мною познайомитися, навіть на вулиці телефон просили. Я відмовлялася, тому що знала — вони "не мої", і якщо я з ними зв’яжуся, буду жалкувати про такий крок. Потім у мене був дуже добрий друг. І щось у нас уже малювалося, але… Не вийшло, до кінця не склалося. Потім я вирішила загадувати собі кохання — за кожної обставини. Наприклад: "нехай найщасливіше кохання прийде наступного тижня!" І нічого не здійснювалося. А ще потім я почала про це забувати, все думала, як відпочити, відірватися, посміятися… Аж ось я, вважайте, забула про кохання, і тут воно різко з’явилося!

— Ой, а я недавно закохалася — без взаємності! — вирішила зізнатися Софійка. — Він навіть не знає про це, а я ходжу і мучуся.

І заздрю тим, хто не закоханий, правда. Яка мені користь від любові без відповіді?! Самі нерви. А ми ж із ним живемо поруч, щодня бачимося, і від цього мені ще гірше. Жах. Не хотілось би мені, аби хтось опинився на моєму місці. Повірте, дівчата — це жахливо.

— А хто це? — поцікавилася Юля. — Можеш його назвати?

— Ні! — опустила очі Софійка. — Я з усіх сил стримую себе, щоб не закохатися ще дужче. Адже він старший за мене на три роки. Та й не подобаюсь я йому. Ще подумає — якась малявка до нього клеїться. Тим паче, він весь час із друзями ходить, а при них знайомитися так не хочеться. До того ж він неформал, і всі друзі його неформали… Сумніваюсь, що йому сподобається товаришувати з такою, як я.

— А ти будь сміливішою, підійди до нього, — співчутливо мовила Юля.

— Справді, заговори з ним, — порадила Леся. — Спочатку треба стати другом, а там видно буде.

— Якщо є любов, то чому ж тупцяти на місці? — знизала плечима Марта.

— Коли нема кохання, тоді з усіма хлопцями сміливa, — зітхала Софія. — І познайомитися, і заговорити — все легко. А як тільки закохаєшся… Оп-па! І де твоя вся сміливість поділася?

— Два чи три роки — різниця у віці невелика, — твердо сказала Марта. — І до того ж, що виходить — уже неформалам не можна зустрічатися, спілкуватися із "цивілами"?!

— Та можна, звичайно, — думала Софійка. — Тільки навряд чи йому буде цікаво зі мною товаришувати. І взагалі, я сумніваюся, що подобаюся йому й цікава йому як дівчина. Ось я про що.

— Я тебе чудово розумію. Я теж люблю одного хлопця, — зізналася Карина, — і також боялася, що він не захоче зі мною дружити, тому що ми зовсім різні й він старший за мене на два роки. Але наше спілкування переросло в дружбу, нам завжди є про що поговорити, є про що розповісти. Він довіряє мені, а я — йому. Головне-зробити перший крок, а потім усе виявиться не таким уже й складним, як здавалося. Зараз він сам говорить про те, як йому приємно й цікаво зі мною спілкуватися.

— Так і будете вічними друзями, — скривилася Марта. — Толку з цього…

— Але для початку непогано, — відкинула настрій Марти Карина. — Всі, хто любив мене, були моїми друзями спочатку.

— Мені хотілося, щоб йому було цікаво зі мною спілкуватися, — вела Софійка. — Я все думаю, як познайомитися з ним через спільних знайомих. Щоправда, ніхто з них не знає, що він мені подобається… Набратися б сміливості… А от її мені й не вистачає.

— То в чому проблема? Почитай книжки, які подобаються йому, — радила Юля. — Дізнайся, чим він цікавиться. Сама спробуй зайнятися тим. Не сподобається — ніхто ж не силує! Ти й сама не помітиш, як швидко знайдуться спільні теми для розмов.

— Ти маєш рацію, — погодилася Софія. — Саме так і треба вчинити… Я б уже давно, але якось соромлюся й соромлюся… Але я здолаю це почуття. Гадаю, що книжки йому не так цікаві, як музика. Краще я її послухаю, ту, яка йому до вподоби. Я спробую з ним познайомитися! А якщо не вийде, значить, не судилося…

— Ось якби мені запропонували все "забути", — втрутилася мовчазна Марина. — Ну, кохання, я маю на увазі. Й жити, як колись — без проблем, без любові, без страждань, без трирічного божевілля… Я б відмовилася. А в мене ж кохання без взаємності — хворе… От.

— Мені так сумно: саме зараз у мене навіть легенької закоханості немає… — зізналася Леся.

— У мене є історія на цю тему! — зацокотіла Марта. — Ми вчилися з ним ще в молодших класах. У коханні ми одне одному не зізнавалися. Але всі за спинами у нас про це говорили. А була ще одна парочка, то в них усе пішло далі: вони навіть цілувалися в туалеті! Ну, звичайно, знайшлися язикаті "друзі", які хутко доповіли, кому слід. А вчителька сказала всім, що цілуватися не слід, бо можна заразитися грипом. От вони й перестали цілуватися…

— У моєму класі є хлопець. Усі кажуть, що він мене любить, — замріяно мовила Марина. — А я не знаю, як бути. Він начебто мені симпатичний. Я ще не розібралася… Ну, типу, подобається він мені. Але я не знаю, чи любить він мене, чи ні. Як дізнатися?

— Гадаю, тобі слід розібратися в собі, — розважливо сказала Юля. — Дай відповідь сама собі: чи потрібен він тобі? І навіщо потрібен? У мене

все було просто: приходиш на дискотеку в школу, тягнеш хлопця, який подобається, на "мєдляк" — і так кілька разів.

Під час танцю говориш із ним і все з’ясовуєш! Ну, а коли дискотеки немає, зателефонуй йому й запропонуй сходити погуляти чи в кіна. На прогулянці чи після кіна уважно приглядайся до нього. І тобі все стане зрозумілим! А коли він тобі не потрібен, то нічого не роби…

— Та він мені сто пудів подобається! — не витримала Марина. — Але ж у нас в школі зараз дискотек немає, а подзвонити йому я боюся. Ситуація — просто триндець!

— Якось я телефонувала хлопцеві, в любові зізналася, а він мене послав… — люто мовила Марта. — І де тепер гарантія, що й інший не пошле?

— Коли людина не подобається іншій, — мовила Леся, — як не крути, що не роби — нічого не вийде…

— А справді, слід подзвонити і запросити погуляти, — радила подружці Софія. — Але не типу ти з подругами і вам нема чим зайнятися, а він такий прикольний, пазітівний… Хлопець може образитися, мовляв, він не клоун — усіх розважати, а по-друге, він може приділити увагу зовсім не тобі, а іншій дівчині. Краще вже гуляти вдвох. А ще можна попросити його пересісти до тебе за парту, щось таке вигадати. Або попросити його провести тебе додому: ну, начебто дорогою хтось до тебе приставав, і ти не хочеш іти сама. Йдучи й розмовляючи, можна багато чого з’ясувати про людину і заприязнитися з нею.

— Якщо хлопець любить дівчину, то навряд чи він переключиться на іншу! — вагомо сказала Юля.

— Іноді лячно запрошувати хлопця гуляти вдвох, — вела Леся. — От якби він сам, перший подзвонив — інша річ…

— Усі такі психологи, прикольно все пояснюють, — занервувала Марина. — Але я сама перший крок зробити не можу. Мені здається, що першим завжди має здійснити цей крок хлопець, а не дівчина. А втім, тепер усе змінюється…

— То все забобони, що перший крок має зробити хлопець, — усміхнулася Марта. — Вже зараз у країні дівчат більше, ніж хлопців, а далі, мабуть, буде ще більше. Так що невдовзі дівчата будуть добиватися хлопців. Тим більше, що зробити перший крок — не означає упадати за хлопцем чи залицятися до нього. Зараз 21 сторіччя, і дівчина так само може робити перший крок назустріч хлопцеві, як і він до неї.

— Дякую за пояснення, але боюся, він мене не лю… — прошепотіла Марина. — Ми спілкуємося, приколюємося, і більш нічого. А те, що півкласу каже, що він мене любить, може бути і неправдою.

— Але ти йому коли-небудь пропонувала погуляти чи сходити куди-небудь? — запитала Юля. — Телефонувала?

— І якщо півкласу каже, то збоку видніше, чи не так? — слушно зауважила Марта. — Але такі розмови, мабуть, неприємні… До речі, він знає про такі чутки, чи то просто подруги тобі говорять?'

— Він усе знає про такі чутки, — кивнула Марина. — Тільки не будемо говорити, як він на них реагує…

— В такому віці хлопці соромляться виявляти ініціативу першими, — авторитетно додала Марта. — Може, він і зараз думає: "Вона зі мною просто спілкується і не робить жодних натяків. Отже, варто нічого не робити, а то вона відкине мене". Може, він чекає знаку від тебе, щоб почати ставитися до тебе більш серйозно, на новому рівні.

— Так, якщо ти натякатимеш йому, що він тобі більше до вподоби, ніж інші хлопці, то це на нього подіє, — сказала Леся.

— От і треба діяти, а то так і не дочекаєшся, поки він наважиться зробити перший крок, — твердо мовила Марта.

— Ой, не знаю. Просто триндець якийсь… — опустила голову Марина.

Таня не втручалася в розмову дівчат, а ті неначе й забули про неї. Кожна говорила про своє… Таня мовчала, думала, переживала за всіх і за себе, а наприкінці розмови дійшла твердого висновку, що вона і ніхто більше, себто ніяка не Галя, а саме вона винна в смерті — так, саме в трагічній смерті! — Вови. З усього виходило, що він наклав на себе руки через кохання до неї! Це було жахливо. Таня швидко попрощалася з усіма й пішла геть, не знаючи, що робити. Їй уперше в житті стало страшно по-справжньому. Липкий жах народився десь усередині, між серцем і шлунком, і повільно розливався по всьому тілу дівчини. Вона картала себе, що була не ласкава до Вови, що часто відкидала його залицяння, а коли він там, на озері, запропонував їй усамітнитися, вона грубо відмовила йому. Але ж їй так не сподобалася його брутальна посмішечка! Якби вона знала, що він кохає її по-справжньому і здатен на такий невідворотний крок через неї… Може б, вона поводила себе інакше… Що робити? Куди йти? Кинутися, як та дівчина з поеми Марти, із даху? А її батьки? І Володя вже не повернеться, навіть якби вона так учинила.

Таня почувалася у глухому куті. Їй хотілося забитись у якесь тепле, затишне місце, накритися з головою ковдрою, заховати обличчя в подушці — й плакати, плакати, плакати… А потім, заснувши й прокинувшись, забути все… І, можливо, згадати тільки приємне, побачивши раптом живого і неушкодженого Володю.

Глава 5

"Важняк" і рибалка

Підполковник у відставці Микола Шевель, почувши дзвінок у вхідні двері своєї квартири, здивовано підняв брови, відклав газету, яку читав, потім начебто щось згадав, усміхнувся і пішов відчиняти. Уважно подивившись у вічко дверей, Микола Миколайович клацнув замками, водночас уже рокочучи своїм приємним баритоном:

— Заходь, заходь, Сергію! Згадав старого…

— Ну, не такий ви вже й старий, Миколо Миколайовичу! Добридень! — говорив Зеленський.

— Вітаю! — приязно дивився на молодого слідчого Шевель. — Чайченко, якщо не помиляюся… Так прізвище того хлопця? Через нього прийшов?

— Усе ви знаєте, — усміхнувся Сергій. — Не лише через нього. І вас хотів побачити…

— Та не виправдовуйся, — Шевель узяв за плече Зеленського. — Що я, роботу нашу забув? Тут хоч би сім’ю побачити увечері…

— Правда, — полегшено зітхнув Сергій. — Не розплутується справа з цим підлітком. Глухий кут.

— Та ти сідай, зараз ми чайку поп’ємо, все розкажеш…

Сергій зауважив напівпорожню пляшку коньяку і одну чарку на заваленому газетами столі в кімнаті, до якої Шевель його запросив. Кімната була прохідною, і через наступні двері було видно крихітну спальню з незграбним ліжком на двох. Дружина Шевеля померла від раку трохи більше року тому, і сумний відбиток самотнього життя

колишнього "важняка" відчувався у кожній пилинці неприбраної квартири.

Чоловіки випили по п’ятдесят грамів коньяку — замість обіцяного чаю — і почали розмову. Шевель, не чекаючи "доповіді" Зеленського, сам розповів, неначе був присутній при всьому, які розшукові заходи були вжиті міліцією, яких свідків опитали, і навіть що приблизно ті самовидці говорили. Зеленський тільки зітхав, укотре переконавшись, що досвід нічим не заміниш.

— Щось у цій історії вислизає з рук, — міркував Сергій. — Якби я "вхопив" якийсь "фактор ікс", то, гадаю, все б стало на свої місця.

— Маєш рацію, — погодився Шевель. — І цей "фактор ікс", як ти кажеш, — сам Володя Чайченко. Що ти про нього знаєш? Уподобання, звички, шкідливі звички, характер, які в нього друзі й недруги, що за стосунки вдома? Все вивчив?

Сергій розповідав Миколі Миколайовичу все, що знав про Володю. Розповідав так, неначе міркував уголос. Як видавалося слідчому, Чайченко був амбітним, емоційним хлопцем, хоча зовні не показував, які пристрасті ним керували. З друзями стосунки мав нерівні — що з хлопцями, що з дівчатами. У будь-який момент у нього могло відбутися охолодження з людиною, яку він називав другом. Саме заплутані стосунки й постійні непорозуміння з учителями й школярами змусили батьків Володі перевести його до цієї школи з іншої.

— Так, складний хлопець… — замислився Шевель. — Ти віриш, що він був убитий чи наклав на себе руки?

— Внутрішній голос, який ви називаєте інтуїцією, — усміхнувся Зеленський, — каже мені, що хлопця не вбивали. Хоча, звичайно, не можна відкидати можливість випадкового вбивства — хуліганами чи з метою пограбування…

— Хулігани й пограбування в тій ситуації ні до чого… — переконано мовив Микола Миколайович. — А самогубство?

— Можливо, так… — замислився Сергій. — Сварка з дівчиною, незадоволені амбіції, стан афекту…

— Спортом він займався? — запитав Шевель.

— Так, я дізнавався, — кивнув Зеленський. — Непогано грав у теніс, добре плавав, гірше у нього було з футболом, але в півзахисті був…

— Добре плавав, кажеш? — здивувався старий. — Це вже цікаво… От що я тобі скажу, Сергію: поговори з рибалками на озері… Ловити в тій, сказати б, водоймі, заборонено, та й, щиро кажучи, нема там риби, але все одно сидять і ловлять…

— Та говорили ж уже! — занервував слідчий. — Ніхто нічого!

— А, може, ви не про те питали? — примружився Микола Миколайович.

— А про що слід питати? — почав здогадуватися Сергій.

— Сам знаєш! — буркнув Шевель і впевнено налив ще по п’ятдесят грамів.

* * *

У надвечірній час Зеленський знову знайомою дорогою прийшов на Чорне озеро. Тиша і безлюддя здалися йому цього разу не затишними, а гнітючими. Сергій Петрович уважно розглядав береги озера й нарешті побачив те, чи то б пак — того, кого й хотів бачити: літнього рибалку, який у звичній позі нерухомо сидів метрів за п’ятдесят від піщаної

кучугури. Слідчий, не кваплячись, рушив до нього, хвилюючись, аби чоловік не змотав снасті й не пішов геть раніше. Але рибалка наче й не збирався йти, не зважаючи на призахідне сонце.

— Доброго вечора! — привітався Зеленський.

Рибалка мовчки глянув на молодого чоловіка.

— На що ловите? — поцікавився Сергій.

— А ти що, рибалити прийшов? — старий скептично обвів поглядом його костюм.

— Авжеж, тільки не сьогодні, звичайно, — миролюбно відповів міліціонер.

— Та… — махнув рукою чоловік. — Є все: і черв червоний, і опариш, і мастирка… А що маю? Самі карасі, та такі, що й кіт їсти не схоче… Перевелася риба!

— Мене Сергієм звати, — представився Зеленський.

— Ну, а мене — Михайлом, — дивлячись удаль, сказав чоловік.

— А по батькові? — слідчий намагався бути шанобливим.

— Та… дід Михайло, і все, — прискіпливо глянув на Сергія старий.

— Ви щодня тут рибалите?

— Майже… — знехотя відповів Михайло. — А що, краще вдома сидіти й жінку слухати чи телевізор із тими політиками дивитися? Хай їм грець… Краще вже тут: на воду поглянеш, якусь там рибинку

впіймаєш… Цибульку візьмеш із собою, житнього хліба, сальця; можна і сто грамів. На риболовлі — то не гріх.

— А двадцять першого ви теж тут були, на цьому місці? — поцікавився Сергій.

— А ти що, слідчий, чи як? — гостро глянув на Зеленського Михайло.

— Так, слідчий, — вирішив зізнатися той. — Ви ж знаєте історію про зниклого підлітка.

— Хто ж про те не знає! — знизав плечима рибалка.

— З оцього місця добре видно пляжик під кучугурою, на якому й були підлітки… — обережно вів Зеленський. — Ви нічого підозрілого, незвичайного не бачили?

— Та… Молодь як молодь, — згадував Михайло, — дуріли, реготали, загоряли, купалися… Один, правда, хлопець… Звідси обличчя я не бачив, хоч і далекозорий на старості став… Так той хлопець справді утнув…

І Михайло почав розповідати Сергієві про той вечір на озері. Слухаючи рибалку, Зеленський водночас думав, як деякі очевидні речі чомусь вчасно не спадають на думку. Стереотипи поглядів, мислення заступають звичайну житейську логіку…

Після розмови Сергій Петрович довго дякував Михайлові. Відтепер принаймні було зрозуміло, яким чином діяти, куди йти, де шукати ключ, що мав би відімкнути двері з табличкою "Зникнення В. Чайченка".

Глава 6

Фільм "Знайти тінейджера"

Містом поповзли чутки, що міліція вийшла на слід убивці школяра Володі Чайченка. Підозри бабусь і тітоньок, яким, як відомо, були доступні всі секрети світу, ґрунтувалися на простому факті: люди у формі й цивільному перевіряли квартири й дачі усіх друзів, знайомих, приятелів зниклого.

У школі номер 37, учні якої першими потрапили під перевірки, теж обговорювали останні події — після уроків, на перервах… Кожен, до кого приходила міліція, детально розповідав однокласникам і знайомим, як саме це відбувалося, що питали, як шукали. Зрештою, у всіх склалося враження, що хлопці й дівчата, їхні батьки й близькі люди беруть участь у грандіозному фільмі під умовною назвою "Знайти тінейджера!".

Тепер літніми вечорами тем для розмов побільшало: про Вову, про музику, стосунки з "дурними дорослими" і про те, заповітне, яке тільки вряди-годи зринало в розмовах.

Тепле пиво після спекотного дня розв’язало язики хлопцям — друзям, однокласникам, які сиділи на лавочці в сквері… Лише одна дівчина серед них, Марта, усміхалася, слухаючи їхні теревені.

— Буває так, що закохаєшся в дівчину, — зізнавався Андрій, — і не знаєш, як підійти до неї, що сказати, як висловити свої почуття…

— Я такі проблеми вирішую невеликою кількістю алкоголю! — хвацько мовив Петрик. — Для хоробрості. Випив баночку пива — і все гаразд. Усім рекомендую. Тут головне — не перестаратися.

— Так, тут має бути міра, "прийняти" слід так, щоб усе довкола "округлилося", — ділився досвідом Тарас. — Зважте, що дівчата п’яним не вірять, навіть не люблять тих, хто напідпитку. Слід зробити так, щоб

це не було помітно. Краще штук п’ять жуйок пережувати перед розмовою з дівчиною.

— Дівчина може пробачити тебе підпилого, коли вже давно знає, але коли вперше йдеш на побачення — то не можна жодного граму! — застерігав Віктор. — Її ж треба зацікавити, "зачепити", так би мовити. Щоб їй захотілося побачити цього хлопця ще раз, щоб у її душі щось забриніло, зсунулося, перевернулося! Щоб вона дивилася на нього і усміхалася. А виходить — прийде хлопець піддатий на перше побачення, запах перегару від нього їй до носа б’є! А той герой без нормального спілкування зразу до неї руки тягне. Наче дівчині приємно, щоб п’яний її мацав! Хіба в неї буде бажання з ним розмовляти, спілкуватися? Не вірю, що трохи алкоголю можуть поліпшити спілкування. Гадаю, що все навпаки — дівчина може відсахнутися від такого хлопця раз і назавжди. Був такий досвід…

— Не все одразу виходить. То нічого. У мене перші побачення були невдалими, — зізнався Стас. — Я мовчав, "тупив", був нудним. Це ступор, по-моєму, називається? Бачив дівчину і боявся щось ляпнути не те. Просто втрачав розум, жодної думки в голові не було! Голова така порожня! Сказати нема чого… А з друзями ж я був і веселий, і дотепний… Але потроху страх минав, і потім мені вже жодне пиво не було потрібне.

— А щодо пива для хоробрості, — згадав Вітя, — розкажу історію з моїм другом. Я познайомився з дівчиною, взяв її номер телефону, подзвонив.

Ми зустрілися, сходили до кіна, все було супер. Говорили на різні цікаві теми, й закінчилося тим, що я проводжав її з кінотеатру додому. Сиділи на лавочці, цілувалися… Чесно! Правду кажу…

І вона сказала, що її подруга теж хоче собі хлопця знайти, й попросила мене взяти з собою друга, щоб післязавтра вчотирьох

погуляти кілька годин. І ось поїхали ми з моїм другом до дівчат. Він купив по дорозі пива і випив для хоробрості. Ну от… Приїхали до них, моя вийшла, я її обійняв, а друг нахилився до іншої дівчини, подруги, а та відчула запах пива — і одразу ж почала крутити носом. Ну, йдемо, гуляємо. І що я бачу? Я зі своєю дівчиною йду попереду, а мій друг плентає з її подругою за нами. Йому пиво надало хоробрості буквально на кілька хвилин. А потім він почав "тупити", замовк, жодного слова не сказав… Та дівчина ледь не заснула з нудьги поруч із ним. І я зробив висновок: хлопці, не пийте! Особливо перед зустріччю з дівчатами! Пиво не рятує, і до того ж дівчатам подобаються тверезі хлопці.

— А я півроку тому познайомився з дівчиною, — солодко потягнувся Андрій і тут-таки спохмурнів. — У нас дуже теплі дружні стосунки. Але я не певен, чи вона любить мене так, як я її. Іноді здається — так, іноді — що ні… Не хотів би її втратити… Хотів би зізнатися їй у почуттях. Але як? І взагалі, зробити щось приємне.

— Не поспішай зізнаватися їй у коханні, — авторитетно мовив Петрик. — Просто скажи, що вона тобі дуже подобається. Купи їй квіти чи якусь кумедну іграшку, коли ви будете гуляти. Мене одна дівчина вчила, що їм, дівчатам, подобається, коли хлопці кажуть компліменти.

— І коли хлопець каже, що дівчина йому небайдужа, — додала Марта. — Не бійся. Може, дівчина сама шукає приводу натякнути на почуття, але ретельно це приховує. Якщо дівчина романтична, то можна дарувати їй дрібні подаруночки, записочки… Може, це по-дитячому, але треба знати характер дівчини. А я днів десять тому дізналася, що подобаюся хлопцеві… з іншої школи… І він видався мені дуже й дуже… Цілий тиждень потому я чекала на дискотеку, сподівалася, що він мене запросить на "мєдляк"… Аж ось дискотека, але він мене не запросив! Щоправда, він нікого не запросив. Проте, коли всі гуртом ішли додому, він пішов гуляти з іншою… Ну, чому так?! Може, тому що я йшла разом з усіма дів-чатами? І чому на танець не запросив?

— Гадаю, він просто не наважився, — зітхнув Андрій.

— Самій слід виявляти ініціативу! — був твердо переконаний Петрик.

— Ти такий наївний… — примружився Тарас. — А раптом у того хлопця вже є дівчина? Самій Марті слід старатися, щоб він запросив її.

— Мені не подобається у вас, дівчатах, те, що хлопці повинні завжди за вами бігати, — покрутив носом Андрій.

— Але іноді він буває трохи більш активний, — Марта пропустила репліку Андрія повз вуха. — То гляне крадькома, коли зустрічаємося випадково, то зателефонує. Побачимо, що буде на наступній "диско"…

— Може, він і насправді нерішучий, — поміркував Тарас. — Часто хлопці побоюються почути "ні" у відповідь.

— Та він просто ніякий, — відмахнувся Петрик. — Коли дівчина подобається — підійди до неї сам. А якщо ні — то й не дивися жадібними очима, нема чого мізки пудрити…

— Насправді він просто боїться серйозних стосунків, ось що я вам скажу! — раптом заявила сама Марта.

— А може… — почав був Андрій, але його обірвала поява захеканої, спантеличеної і навіть чимось наляканої Юлі.

За нею, не встигаючи за подругою, чи то йшла, чи бігла Софійка. Не кажучи й слова, Юля всілася на лавочку поруч із Мартою, устигнувши, втім, відібрати банку з пивом у Тараса. Вона зробила добрячий ковток і урочисто заявила:

— Галю пов’язали!

— Хто? — спантеличено дивився на неї Андрій.

— Дід Пихто! — чомусь огризнулася Юля, і вже спокійніше додала. — Менти, хто ж іще!

— Пам’ятаєте того слідчого, до якого ми всі ходили? — зацокотіла Софійка, бажаючи першою все розповісти. — Ну, який "тягав" нас, як Тарас каже? Він її й затримав. Так і сказав: "Для з’ясування деяких обставин!"

— Яких обставин? — не зрозумів Петрик.

— Вову знайшли!!! — в один голос закричали Софія і Юля.

— Труп? — заціпеніло дивився на них Тарас.

— Та який труп! Живого! — майже кричала Юля. — Вова чотири дні ховався на дачі у свого троюрідного брата!

— Він спеціально заховався, щоб нас подражнити й Таню покарати, — розповідала, захлинаючись власними словами, Софійка. — Він хотів, аби Таня страждала за ним, померлим! І щоб полюбила його сильно-сильно!

— Оперний театр! — ахнув Петрик.

— Справді, театр! — зло усміхнулася Юля. — Одного, але, на жаль, дурного актора!

— Коз-з-зел! — Тарас був розлючений. — Усіх нас перековбасив!

— Не можу повірити, — вирячив очі Андрій. — Як це може бути?

— Ну от може! — говорила Юля. — Я бачила: Вову міліція привезла додому, до батьків. А що там далі… Мабуть, надавали йому по попі!

Новина, мов хвиля цунамі, миттєво розійшлася по школі, по друзях і знайомим Вови, по всьому місту, спричинивши небувале пожвавлення серед підлітків, особливо дівчат, які хотіли знати всі подробиці незвичайної події.

* * *

У ці дні на самоті Таня Андрич часто плакала. Вона не могла збагнути вчинку Вови. Навіть його вибачення і виправдання не пояснювали дивної і страшної поведінки Чайченка. До неї приходили й батьки Вови, довго говорили з нею, з її батьками… Ті розмови чомусь перемішалися в її голові з власними думками, і вона не знала, чи щось із того, "мисленного", вона сама надумала, чи почула від котрогось із батьків. Зважаючи на її стан, з нею говорили — лагідно, вдома — і слідчий Сергій Петрович, що завітав до неї із якимось літнім чоловіком. Сірий костюм супутника Зеленського підкреслював його військову виправку. Таню здивував погляд Миколи Миколайовича — так, здається звали сивочолого. Він спокійно, без емоцій розповів Тані, що Володя — з одного боку через свій нерівний характер, а з іншого — через підмовляння Галі, — вирішив своєрідним чином "помститися"… Кому? Всім, як заявив хлопець. І Тані, яка, за словами Чайченка, "не любила його", і батькам, що "не розуміли" підлітка, і навіть друзям та однокласникам, які також "не оцінили його"… Давні комплекси й образи вихлюпнулися в той злощасний вечір. Коли Таня відмовилася йти із ним у кущі, Вова, діждавшись моменту, коли всі рушили додому, швидко скинув одяг, який був уже натягнув на тіло, хутко склав його в один, потім і в другий поліетиленові пакети (щоб не намок)… І, загрібаючи однією рукою чорну озерну воду, подався в густі зарості очерету. Саме в цей час, коли він з плюскотом плив, тримаючи над собою пакет із одягом, його й побачив рибалка Михайло, здивувавшись такому дивному плавцю і пакетові в руці над водою.

Пересидівши в очеретах деякий час, поки його кликали і шукали друзі, Вова подався до троюрідного брата Юрка. Той, піддавшись на прохання родича, допоміг дістатися до дачі. Саме в ті дні батьки Юрка

на дачу не навідувалися, і Вова міг бути в хатинці більш-менш непомітний для всіх. Що робити далі, втікач до пуття не знав.

І тому зателефонував зі свого мобільного Галі… Дівчина страшенно зраділа його появі, нехай і в такому "віртуальному" вигляді, й пообіцяла тримати в курсі усіх подій, додавши при цьому, що кохає Вову, як ніколи до цього, що він — справжній чоловік і герой…

А "герой" не міг збагнути, як діяти далі. Грошей у нього було мало, їв він абищо, а до того ж, на дачі було вкрай нудно. Тим більше, що Вова не дуже й міг погуляти в саду чи на вулиці: його могли побачити й упізнати.

Та одного ранку до нього, сонного, просто в дачний будинок, невідомо як відчинивши двері, увійшла міліція і, добряче вилаявши, наказала збиратися. Мов злочинця, його провезли в заґратованій машині через усе місто до слідчого управління. Там його довго допитував Сергій Петрович Зеленський, як назвався міліціонер. Слідчий ретельно записав зізнання переляканого Вови, який розповів геть усе, нічого не приховавши. А потім… Потім було дуже неприємна, хоча й очікувана зустріч із батьками. Вони прийшли по сина в міліцію. Вова не хотів згадувати подробиці розмови з татом і мамою. Надто вже соромно і боляче було йому і їм…

Чайченко просив вибачення у них, потім мовчав, а потім, утомлений всіма днями втечі, міцно спав до ранку…

У школі було теж непереливки. Крім кількох знайомих — Галі та двох-трьох хлопців — усі дивилися на нього, мов на дикуна, мов на примару, що невідь-звідки з’явилася знову в їхньому колі… Особливо тяжко було просити вибачення в Тані. Він зовсім не думав, що вона так переймatиметься його відсутністю, так страждатиме через його "смерть". Таня не захотіла з ним говорити. То було надзвичайно неприємно і тяжко для хлопця.

А останньою несподіванкою в цій історії було те, що і Таня, і Вова невдовзі зустрілися біля кабінету психолога Олега Едґаровича — доброго приятеля Миколи Шевеля, який і порадив батькам хлопця й дівчини повести своїх "чад", як висловився старий слідчий, на "профілактичний огляд". І робота з психологом таки не завадила і Андрич, і Чайченку… Але то вже зовсім інша оповідь.